

Innst. 277 S

(2014–2015)

Innstilling til Stortinget fra arbeids- og sosialkomiteen

Prop. 76 S (2014–2015)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av PROGRESS-aksen i forordning (EU) nr. 1296/2013, programmet for sysselsetting og sosial innovasjon EaSI (2014–2020)

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Innledning

EU-programmet for sysselsetting og sosial innovasjon (Employment and Social Innovation – EaSI) for perioden 2014–2020 ble formelt vedtatt 11. desember 2013 ved Europaparlamentet- og Rådets forordning (EU) nr. 1296/2013. Formålet med programmet er å bidra til gjennomføringen av Europa 2020-strategien gjennom å gi bistand til oppfyllelse av EUs mål om å fremme et høyt sysselsettingsnivå, sikre anstendig sosial beskyttelse, bekjempe sosial utstøting og fattigdom og forbedre arbeidsvilkårene. Programperioden varer fra 1. januar 2014 til 31. desember 2020.

Programmet er åpent for deltakelse fra EØS/EFTA-statene. Grunnet budsjettmessige forhold deltok Norge fra 2014 bare i EaSI-programmets EURES-akse, og ikke i de øvrige delene av forordningen, jf. Prop. 89 S (2013–2014) og Innst. 291 S (2013–2014).

Det foreslås at Norge fra 2015 også deltar i EaSI-programmets PROGRESS-akse (2015–2020) (Programme for Employment and Social Solidarity), jf. Prop. 1 S (2014–2015) og Innst. 15 S (2014–2015).

Det vises til proposisjonens kapittel 2 der det er nærmere redegjort for programmet for sysselsetting og sosial innovasjon EASI (2014–2020), og kapittel 3 der PROGRESS-aksen av programmet er nærmere redegjort for.

1.2 Konstitusjonelle forhold

Siden norsk deltakelse i EaSI-programmets PROGRESS-akse krever årlige økonomiske bidrag i programperioden på seks år, må Stortingets samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning innhentes, jf. Grunnloven § 26 annet ledd.

For å hindre at Norge forsinker ikrafttredelse av beslutningen, og for å gjøre det mulig for Norge å delta i PROGRESS-aksen av EaSI-programmet så tidlig som mulig og sikre norsk deltakelse i programaktivitetene for 2015, fremmes forslag om at Stortinget gir sitt samtykke før beslutningen fattes i EØS-komiteen. Avgjørelsen i EØS-komiteen er ventet i andre kvartal 2015. Det vil dermed ikke bli nødvendig for Norge å ta forbehold om konstitusjonelle prosedyrer ved beslutningen i EØS-komiteen.

Det er ikke ventet at det vil komme endringer i utkastet til beslutning i EØS-komiteen. Dersom den endelige beslutningen avviker vesentlig fra det utkastet som er lagt frem i denne proposisjonen, vil saken bli lagt frem for Stortinget på nytt.

1.3 EØS-komiteens beslutning

Med sikte på å utvide norsk deltakelse i EUs program for sysselsetting og sosial innovasjon (EaSI) vil EØS-komiteen vedta en endring av protokoll 31, artikkel 15 i EØS-avtalen, slik at avtalen også omfatter norsk deltakelse i PROGRESS-aksen av dette programmet. I proposisjonens kapittel 5 er det nærmere redegjort for innholdet i utkastet til EØS-komiteens beslutning.

1.4 Administrative og økonomiske konsekvenser

EaSI-programmets totalbudsjett er 919 469 mill. euro for perioden 2014–2020. Budsjettet fordeles med om lag 61 pst. på PROGRESS, 21 pst. på mikrofinansieringsordningen og med 18 pst. på EURES-nettverket.

Innen PROGRESS er målet å allokere minst 20 pst. av midlene til sysselsettingsområdet, særlig for å bekjempe ungdomsledigheten og minst 50 pst. til arbeidet for å sikre sosial beskyttelse, bekjempe sosial utstøting, samt forebygge og redusere fattigdom. Minst 10 pst. skal benyttes til arbeidet for å bedre arbeidsvilkår. For å underbygge programmets fleksibilitet kan opp til 20 pst. av budsjettet dekke aktivitetene som går på tvers av de nevnte programdelene.

Det anslås at den samlede norske kontingenten for å delta i PROGRESS-aksen vil utgjøre om lag 21 mill. kroner i gjennomsnitt per år i perioden 2015–2020. Kontingentens størrelse vil variere noe avhengig av aktiviteten og valutakursen.

Kostnadene vil bli dekket innenfor gjeldende budsjetttramme til Arbeids- og sosialdepartementets kap. 601 post 70. Beløpet inkluderer administrasjonsutgifter knyttet til departementets utsendte eksperter til Europakommisjonen.

Utvidelse av deltakelse i EaSI-programmets PROGRESS-akse krever ikke lov- eller forskriftsendringer.

1.5 Vurdering og tilrådning

Det er viktig for Norge å ta del i det europeiske samarbeidet på det arbeidslivspolitiske og sosialpolitiske området.

Norsk deltakelse i PROGRESS er sentralt for å kunne ivareta omfattende faglige interesser på arbeidsretts- og arbeidsmiljøområdet som i sin helhet er innlemmet i EØS-avtalen. Norge er derfor sterkt berørt av utviklingen av europarettens på disse områdene.

Deltakelsen i PROGRESS vil gi norske myndigheter, organisasjoner og forskningsmiljøer anledning til å delta i programmets utlysninger av studier og prosjektmidler, samt deltakelse i aktiviteter og nettverksbygging.

Deltakelse i PROGRESS gir mulighet til fortsatt å delta i MISSOC-samarbeidet (Mutual Information System on Social Protection), som er en plattform for løpende informasjons- og erfaringsutveksling, analyse og overvåking av utviklingstrekkene på trygdeområdet innen EØS.

Programmet omfatter områder som er sentrale i norsk politikk, herunder arbeidet med å styrke samarbeidet mellom ulike håndhevingsmyndigheter og mellom myndighetene og andre berørte aktører for å bekjempe arbeid som ikke innrapporteres til myndighetene. Effektiv bekjempelse av svart arbeid krever

samarbeid og informasjonsutveksling på tvers av medlemsstatene og mellom flere ulike etater i de ulike medlemsstatene. Deltakelse i PROGRESS gir Norge anledning til deltakelse i ekspertgrupper og gjennomføringsgrupper til håndhevingsdirektivet, det videre arbeidet med utsendingsdirektivet og arbeidet med revisjon av arbeidstidsdirektivet.

Deltakelse i EaSI-programmets PROGRESS-akse bidrar til å fremme norske interesser i den europeiske prosessen, blant annet gjennom å medvirke i de faglige drøftelsene som ligger forut for arbeidet med nytt EØS-relevant regelverk. Det gir også læringsutbytte gjennom samhandling med EU-statene på disse områdene. Ordningen med å ha utsendte nasjonale eksperter fra Norge for å arbeide i Europakommisjonen vil bli videreført.

Arbeids- og sosialdepartementet tilrår at Stortinget samtykker til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av PROGRESS-aksen av EaSI-programmet (2014–2020) fra 2015. Utenriksdepartementet slutter seg til dette.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Dag Terje Andersen, Fredric Holen Bjørdal, Lise Christoffersen og Anette Trettebergstuen, fra Høyre, Stefan Heggelund, lederen Arve Kambe, Bente Stein Mathisen og Bengt Morten Wenstøb, fra Fremskrittspartiet, Tor André Johnsen og Erlend Wiborg, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, fra Venstre, Sveinung Rotevatn, og fra Sosialistisk Venstreparti, Kirsti Bergstø, viser til Prop. 76 S (2014–2015) om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av PROGRESS-aksen i forordning (EU) nr. 1296/2013, programmet for sysselsetting og sosial innovasjon EaSI (2014–2020).

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Senterpartiet, samtykker til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av PROGRESS-aksen i forordning (EU) nr. 1296/2013, programmet for sysselsetting og sosial innovasjon EaSI (2014–2020).

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, viser til regjeringens europastrategi for perioden 2014–17. Dette flertallet mener at vi må ha en åpen og inkluderende europapolitikk. Europapolitikk er et nasjonalt lagarbeid, og det er viktig at det er en åpen debatt om den europeiske utviklingen slik den påvirker Norge.

Dette flertallet mener arbeidskraft fra andre EU/EØS-land bidrar til vekst og verdiskaping i Norge, og dette flertallet støtter regjeringens ønsker om at det skal være enkelt og attraktivt å søke jobb over landegrensene i Europa.

Dette flertallet mener derfor det er viktig for Norge å ta del i det europeiske samarbeidet på det arbeidslivspolitiske og sosialpolitiske området. Derfor støtter dette flertallet regjeringens ønsker om at Norge skal sikre seg god og løpende kontakt om politikktutviklingen og være en bidragsyter til arbeidet med å skape et solidarisk, inkluderende og trygt Europa.

Dette flertallet merker seg at EU-programmet EaSI har til formål å bidra til gjennomføringen av Europa 2020-strategien gjennom å gi bistand til oppfyllelse av EUs mål om å fremme et høyt sysselsettingsnivå, sikre anstendig sosial beskyttelse, bekjempe sosial utstøting og fattigdom og forbedre arbeidsvilkårene.

Dette flertallet tar til etterretning at grunnet budsjettmessige forhold deltok Norge fra 2014 bare i EaSI-programmets EURES-akse, og ikke i de øvrige delene av forordningen, jf. Prop. 89 S (2013–2014) og Innst. 291 S (2013–2014).

Dette flertallet støtter regjeringens forslag om at Norge fra 2015 også deltar i EaSI-programmets PROGRESS-akse (2015–2020), jf. Prop. 1 S (2014–2015) og Innst. 15 S (2014–2015).

Dette flertallet merker seg at norsk deltakelse i PROGRESS er viktig for å kunne ivareta omfattende faglige interesser på arbeidsretts- og arbeidsmiljøområdet som i sin helhet er innlemmet i EØS-avtalen.

Dette flertallet ser at programmet omfatter områder som er sentrale i norsk politikk, og hvor det er og vil være stor aktivitet i årene som kommer. Dette flertallet merker seg at dette gjelder blant annet arbeidet med å styrke samarbeidet mellom ulike håndhevingsmyndigheter og mellom myndighetene og andre berørte aktører for å bekjempe arbeid som ikke innrapporteres til myndighetene.

Medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet vil understreke at det er viktig for Noreg å halde fram med å ta del i det europeiske samarbeidet på det arbeidslivs- og sosialpolitiske området. Særleg i ei tid med sosial uro og stor arbeidsløyse i Europa er det viktig at Noreg er ein bidragsytar.

Desse medlemene meiner nytteverdien av slik deltaking er stor, og reknar det som sjølvsaugt at Noreg skal vere med i arbeidet med å skape eit solidarisk, inkluderande og trygt Europa.

Desse medlemene vil understreke at fram til utgangen av 2013 tok Noreg del i både PROGRESS og EURES, og at dette europeiske samarbeidet var

prioritert av regjeringa Stoltenberg II. Under PROGRESS-programmet hadde Noreg mellom anna nasjonale ekspertar i EU-kommisjonen.

Desse medlemene viser til at bakgrunnen for å slå saman desse to nemnde programma (saman med mikrofinansieringsordninga som Noreg ikkje tek del i) til det nye EaSI-programmet, var eit ønske om å halde fram med å vidareutvikle alle programområda. Særleg EURES og PROGRESS heng logisk saman som ein heilskap. Desse skal bidra til å oppfylle EU sine mål om å fremje eit høgt sysselsettingsnivå, sikre gode arbeidsvilkår og kjempe mot sosial utstøying og fattigdom.

Desse medlemene viser til at regjeringa gjennom tilslutning til EURES-aksen vel å halde fram med å fremje mobilitet og auke sysselsettingsmoglegheiter ved å utvikle ein open arbeidsmarknad.

Desse medlemene vil framheve at brorparten av EaSI-programmet likevel ikkje handlar om dette, men om PROGRESS-aksen i programmet. Her er viktige mål som å støtte utviklinga av hensiktsmessige sosiale sikringsordningar og arbeidsmarknadspolitikk ved å fremje god styring, gjensidig læring og sosial innovasjon.

Desse medlemene meiner difor at regjeringa prioriterte ned det europeiske samarbeidet på arbeids- og sosialfeltet då ho i 2014 trekte tilslutninga til PROGRESS-aksen. Særleg sidan grunngevinga var «budsjettmessige forhold».

Desse medlemene meiner at å bidra til auka sysselsetting og sosial solidaritet i Europa bør vere prioritert for Noreg. I tillegg vil større deltaking i EaSI-programmet gje Noreg tilgang på fleire verkemiddel, tiltak og program som kan bidra til å få fleire personar med nedsett arbeidsevne og ungdom inn i den norske arbeidsmarknaden.

Desse medlemene er difor nøgde med at regjeringa no snur og vel å halde fram Noregs tilslutning til PROGRESS-aksen, og dimed vidarefører regjeringa Stoltenberg II sin politikk.

Medlemen i komiteen frå Senterpartiet viser til at Senterpartiet er motstandar av dagens avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet (EØS) som byggjer på fri flyt av arbeidskraft, kapital, varer og tenester innanfor dette området og norsk suverenitetsavståing. Senterpartiets representantar røysta i 1992 mot at Noreg skulle inngå EØS-avtalen.

Denne medlemen vil vise til at den sær høge arbeidsløysa i mange land som er tilslutta Den europeiske unionen, har å gjera med den felles europeiske valutaen euro og den typen tiltak som Det internasjonale valutafondet, EU og Den europeiske sentralbanken i fellesskap har valt ut som botemiddel på den finansielle krisa i fleire av desse landa. Desse

tre nemnde institusjonane har mellom anna stilt ein-skildland i eurosona krav om privatisering og liberalisering av arbeidsmarknaden for at desse landa skal få tilgjenge til lånemidlar. Denne medlemen meiner at det at ein-skildland i eurosona har gjeve frå seg høvet til å føra ein sjølvstendig pengepolitikk tilpassa dei økonomiske kjenneteikna ved det ein-skilde land, har medført store skilnadar når det kjem til sysselsetting og arbeidsløyse i Europa.

Denne medlemen meiner den beste måten å få auka sysselsetjinga på i fleire europeiske land som i dag har særskilt høg arbeidsløyse, vil vera om desse landa sjølv bryt ut av tvangstrøya som den felleseuropeiske valutaen representerer.

Denne medlemen merkar seg at departementet tilrår norsk deltaking i PROGRESS-aksen i EaSI-programmet mellom anna fordi programmet omfattar område som er sentrale i norsk politikk. Vidare vil slik deltaking gje Noreg høve til deltaking i ekspertgrupper og gjennomføringsgrupper til handhevingsdirektivet, og i det vidare arbeidet med utsendingdirektivet og arbeidet med revisjon av arbeidstidsdirektivet. Norsk deltaking i PROGRESS inneber ein årleg kostnad på om lag 21 mill. kroner i gjennomsnitt i perioden 2015–2020. Om lag halvparten av midlane skal nyttast til arbeidet med å sikra sosialt vern, motarbeida sosial utstøying og til å førebyggja og redusera fattigdom. Denne medlemen viser til at Noreg gjennom EØS-midlane medverkar til sosial utjamning i fleire austeuropeiske land, og at det er eit stort potensial for å målretta bruken av desse midlane meir til sosial utjamning og reduksjon av fattigdom.

Denne medlemen meiner Noreg skal forsterka arbeidet med å motverka press på løns- og arbeidsvilkår innan ei rekkje yrker kjenneteikna ved høgt innslag av utanlandsk arbeidskraft. Noreg bør òg halda fram med å yta økonomisk støtte målretta mot å motverka sosial utstøying og fattigdom i andre europeiske land.

Denne medlemen meiner det viktigaste vi som sjølvstendig nasjon kan gjera er å visa andre europeiske land at det er mogleg å behalda den norske modellen med høg sysselsetjingsgrad – både for menn og kvinner – og eit godt tryggleiksnett gjennom romslege universelle velferdsordningar for våre eigne borgarar, sjølv i økonomisk krevjande tider. Dette fordrar at Noreg arbeider endå meir med kva vår nasjon kan gjera av tiltak for å auka sysselsetjingsgraden, som dei siste åra diverre har vore fallande og som dermed svekkjer vår modell. Ein føresetnad for ein slik modell er eigen penge- og finanspolitikk.

Denne medlemen viser til at det i proposisjonen vert bede om at Stortinget gjev sitt samtykkje

til at Noreg deltek i PROGRESS-aksen av EaSI-programmet før EØS-komiteen har teke si avgjerd. Denne medlemen viser til at det er frivillig for Noreg å slutta seg til PROGRESS-aksen i EU-programmet for sysselsetjing og sosial innovasjon for perioden 2014–2020. Denne medlemen går imot norsk deltaking og går difor imot komiteen si tilråding.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti ønsker å erstatte dagens EØS-avtale med en mindre omfattende handels- og samarbeidsavtale. Sosialistisk Venstreparti vil sikre at EØS ikke kan overprøve tariffavtaler, at lovgivningen for arbeidslivet ikke kan svekkes av EU og at EU-regler ikke kan sette til side ILO-konvensjoner Norge har forpliktet seg til å følge.

Dette medlem viser til at formålet med EaSI er å fremme et høyt sysselsetningsnivå, sikre anstendig sosial beskyttelse, bekjempe sosial utstøying og fattigdom og forbedre arbeidsvilkår. Dette medlem støtter disse formålene.

Dette medlem mener at Norge også burde vært en del av den tredje aksen, Progress Mikrofiananse and Social Innovation. Dersom Norge blir med i denne aksen, vil det gjøre det enklere å drive med sosialt entreprenørskap i Norge, på linje med andre europeiske land.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Norge deltar i den tredje aksen av EaSI-programmet.»

3. Utenrikskomiteens uttalelse

Komiteens utkast til innstilling har vært forelagt utenrikskomiteen til uttalelse, jf. vedtak i Stortinget av 7. april 2015.

Utenriks- og forsvarskomiteen uttaler i brev av 20. mai 2015 følgende, sitat:

«Utenriks- og forsvarskomiteen slutter seg til arbeids- og sosialkomiteens utkast til innstilling til Prop. 76 S (2014–2015) og har ingen ytterligere merknader.»

4. Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen sørge for at Norge deltar i den tredje aksen av EaSI-programmet.

5. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Stortinget samtykker i deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av PROGRESS-aksen i forordning (EU) nr. 1296/2013, programmet for sysselsetting og sosial innovasjon EaSI (2014–2020).

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 21. mai 2015

Arve Kambe

leder

Bengt Morten Wenstøb

ordfører

